

Notitie werkwijze behandeling dossiers opzet/grove schuld (O/GS)

Aanleiding

De CWS heeft de opdracht om te adviseren over schades die gedupeerde ouders, aan wie een *O/GS-tegemoetkoming* is toegekend door UHT, werkelijk hebben geleden door de onterechte (gevolgen van de) O/GS-kwalificatie. Voor de uitvoering van die opdracht is het noodzakelijk om een reconstructie te maken van de betalingscapaciteit van gedupeerde ouders en na te gaan hoe de uitkomst daarvan zich verhoudt tot de daadwerkelijke duur en omvang van de terug- en invorderingen door de BD/T.

Rekentool

Om de betalingscapaciteit te berekenen, wordt gebruikgemaakt van een rekentool. Op basis van gegevens uit het (door UHT aangeleverde) dossier, wordt via deze rekentool achtereenvolgens vastgesteld:

- a. **Wat (per terugvordering) de periode is waarover de betalingscapaciteit moet worden berekend;**

Hierbij wordt gekeken naar twee aanknopingspunten: (1) het moment van de O/GS-kwalificatie en (2) het moment van de eerste invordering op deze specifieke terugvordering. Het eerste van die twee momenten vormt het startpunt voor de berekening van de betalingscapaciteit.

De betalingscapaciteit wordt berekend over twee kalenderjaren. Dat betekent dat moet worden afgerond. Daarbij geldt 1 juli als 'afkapmoment': 1 april 2013 als startpunt betekent daarom dat er wordt gekeken naar het inkomen in de kalenderjaren 2013 en 2014, terwijl 1 augustus 2013 als startpunt betekent dat er wordt gekeken naar het inkomen in de kalenderjaren 2014 en 2015.

- b. **Wat het netto-inkomen van de ouder en diens eventuele toeslagpartner in deze periode was, en met welke bijstandsnorm dit inkomen moet worden vergeleken;**

Uit het door UHT aangeleverde dossier kunnen wij afleiden (1) of de ouder in de desbetreffende periode een toeslagpartner had en (2) wat het bruto-inkomen van de ouder en de eventuele toeslagpartner was.

Het bruto-inkomen wordt omgezet naar een netto-inkomen op basis van een historische analyse van belastingdruk bij verschillende inkomens. De relationele status van de ouder ('alleenstaand' of 'samenwonend') heeft consequenties voor de hoogte van de bijstandsnorm waartegen het netto-inkomen wordt afgezet.

- c. **Welke betalingscapaciteit daaruit voortvloeit;**

De formule voor het berekenen van de betalingscapaciteit luidt: (netto-inkomen -/-(netto)-bijstandsnorm) x 80%.

- d. **In hoeverre de betalingscapaciteit moet worden verhoogd op basis van het geschatte vermogen van de ouder;**

Het beleid wordt op dit punt later aangevuld.

- e. **Hoe de betalingscapaciteit zich verhoudt tot het terug- respectievelijk ingevorderde bedrag, en in welke categorie het dossier daarmee valt.**

Dit wordt hierna verder uitgewerkt onder het kopje ‘Categorisering’.

Tegenbewijsregeling

De ouder kan tegenbewijs leveren door alle relevante gegevens van het vermogen in de periode(s) waarover de betalingscapaciteit wordt berekend te overleggen. De betalingscapaciteit wordt dan berekend op grond van die vermogensgegevens waarbij rekening wordt gehouden met de drempelbedragen die golden in de desbetreffende berekeningsperiodes.

Categorisering

Afhankelijk van de verhouding tussen de betalingscapaciteit en het terug- en ingevorderde bedrag, wordt het dossier ingedeeld in één van de volgende categorieën:

Categorie 1:

De betalingscapaciteit van de ouder over een periode van twee jaar was groter dan het totaalbedrag van de terugvordering.

In dat geval zou de ouder ook zonder de O/GS-kwalificatie geen recht hebben gehad op een persoonlijke betalingsregeling (PBR) van de BD/T. De ouder had de volledige schuld in dat geval conform de standaard betalingsregeling moeten voldoen. (dat wil zeggen: in 24 maandelijkse termijnen).

Categorie 2:

De betalingscapaciteit van de ouder over een periode van twee jaar was kleiner dan het totaalbedrag van de terugvordering, maar groter dan het totale bedrag dat nu in werkelijkheid is ingevorderd.

In dat geval had de ouder wel recht gehad op een PBR, maar is er geen financiële schade geleden. De ouder had immers op basis van de PBR minimaal net zoveel moeten betalen. De schuld heeft wel langer boven het hoofd van de ouder gehangen en de invordering daarvan heeft langer geduurd dan in het geval de ouder een PBR had gekregen.

Categorie 3:

De betalingscapaciteit van de ouder over een periode van twee jaar was kleiner dan het totaalbedrag van de terugvordering en ook kleiner dan het totale bedrag dat nu in werkelijkheid is ingevorderd.

In dat geval heeft de ouder financiële schade geleden door het weigeren van een PBR. Als er wél een PBR was aangeboden, had de ouder immers minder hoeven betalen dan nu het geval is geweest. De directe schade bestaat uit het te veel betaalde bedrag. Daarnaast kan er ook indirecte schade geleden zijn door de invordering van het te veel betaalde bedrag.

Het beleid voor categorie 3-dossiers wordt later aangevuld.

Overige O/GS-dossiers

Weigering van medewerking aan MSNP door de BD/T vanwege O/GS-kwalificatie

In een aantal dossiers dient de CWS te adviseren over de gevolgen van het weigeren van medewerking aan een MSNP-traject door de BD/T vanwege de O/GS-kwalificatie. Vanwege het casuïstische karakter bekijkt de CWS per dossier welke schade(s) een ouder heeft geleden door de weigering van medewerking aan een MSNP-traject door de BD/T.

Dossiers met een combinatie van een definitieve compensatiebeschikking en O/GS-tegemoetkoming

In deze dossiers gaat het om een combinatie van terechte en onterechte terugvorderingen. De feiten en omstandigheden en de gevolgen daarvan kunnen hierdoor erg uiteenlopen. Om zorgvuldig te kunnen adviseren over de door de ouder benoemde schades is het daarom van belang om de rekentool toe te passen voor alle O/GS-terugvorderingen waarvoor de ouder niet via de definitieve compensatiebeschikking is gecompenseerd, maar in plaats daarvan een O/GS tegemoetkoming heeft ontvangen.

Gevolgen voor advisering

Het bovenstaande leidt per categorie tot een inhoudelijk uitgangspunt voor de advisering over het verzoek om aanvullende schadevergoeding. In de dossiers die vallen in categorieën 1 en 2 is geen sprake geweest van direct financieel nadeel. In een categorie 2-dossier had de ouder echter wel een PBR gekregen. Hierdoor had de ouder meer regie gehad over de wijze waarop de terugvorderingen zouden zijn voldaan en daardoor minder stress en onzekerheid gehad. De omvang van het financieel nadeel in dossiers in categorie 3 zal per dossier verschillen. De categorisering heeft een aantal consequenties voor de toepassing van het beleid.

NB: Het onderstaande is niet een uitputtend overzicht van de toepassing van het beleid in zuivere O/GS-dossiers. Het betreft alleen de punten die bij zuivere O/GS-dossiers op onderdelen anders zullen worden toegepast dan in reguliere compensatiedossiers en dus meer specifieke aandacht vragen.

Immateriële schade

Bouwsteen A ('Aantasting in de persoon, eer en goede naam'):

Een aantal factoren zal hier, vooral bij dossiers die vallen in categorie 1 of 2, als uitgangspunt niet worden meegewogen vanwege het ontbreken van financieel nadeel (denk bijvoorbeeld aan de factoren 'noodgedwongen verhuizing/ dak- en thuisloosheid', 'moeilijke financiële omstandigheden', 'gedwongen verkoop sieraden', etc.).

Daarnaast moet bij deze bouwsteen worden bekeken of sprake is van 'licht gedupeerdheid' (de 50%-regeling). Deze regeling zal vrijwel altijd van toepassing zijn bij dossiers in categorie 1 of 2, vanwege het ontbreken van financieel nadeel en omdat het gaat om terechte terugvorderingen die er ook zouden zijn geweest zonder O/GS-kwalificatie.

Bij dossiers in categorie 3 vraagt dit een meer casuïstische advisering zoals in reguliere compensatiedossiers, waarbij er wel rekening wordt gehouden dat het gaat om terechte terugvorderingen.

COMMISSIE WERKELIJKE SCHADE

Bouwsteen B ('Gezinssamenstelling'):

Voor dossiers in categorie 1 zal doorgaans geheel bouwsteen B niet worden meegewogen.

Voor dossiers in categorie 2 zal de factor '1. Ontoereikende waarborg levensstandaard kinderen' wel worden meegewogen. Door het onterecht niet toekennen van de PBR en daarmee het ontnemen van de financiële regie kan het zijn dat de ouder de kinderen bepaalde behoeftes (zoals uitjes en sport) heeft onthouden. De overige factoren van bouwsteen B zullen voor deze categorie doorgaans niet worden meegewogen.

Bij dossiers in categorie 3 vraagt dit een meer casuïstische advisering zoals in reguliere compensatiedossiers, waarbij er wel rekening wordt gehouden dat het gaat om terechte terugvorderingen.

Bouwsteen C ('Schok door confrontatie terugvorderingen'):

Het gaat bij Bouwsteen C om de schok van ouders door de confrontatie met *onterechte* terugvorderingen. In zuivere O/GS-dossiers is daarvan geen sprake en hebben alleen *terechte* terugvorderingen plaatsgevonden. Deze bouwsteen wordt daarom voor alle categorieën zuivere O/GS-dossiers per definitie niet toegepast.

Bouwsteen E ('De stressvolle periode door de O/GS-kwalificatie'):

In zuivere O/GS-dossiers in de categorieën 1 en 2 leidt dit, gezien het ontbreken van financieel nadeel, tot onevenredig hoge vergoedingen. Daarom wordt in deze categorieën niet gewerkt met een periode, maar met een vast bedrag. In een categorie 1-dossier gaat het om eenmalig € 500, in een categorie 2-dossier om eenmalig € 1.500.

Voor dossiers in categorie 3 wordt voorgesteld om als uitgangspunt wel te werken met een periode. In deze dossiers is immers sprake van concreet financieel nadeel: er is door de weigering van de PBR meer ingevorderd dan zonder O/GS-kwalificatie het geval zou zijn geweest.

Daarbij moet wel worden opgemerkt dat er een subcategorie te onderscheiden valt waarin de ouder weliswaar te veel heeft terugbetaald, maar dit financiële nadeel dusdanig beperkt is gebleven dat het alsnog onevenredig zou zijn om een vergoeding te adviseren op basis van jarenlange financiële onzekerheid en stress. Voor dossiers in categorie 3 waar het directe financiële nadeel beperkter is gebleven dan € 1.500, wordt om die reden geadviseerd om eveneens een vast bedrag van € 1.500 te hanteren.

Materiële schade

Categorie 1 en 2

Voor dossiers in categorie 1 en 2 geldt dat de ouder door de weigering van de PBR geen financieel nadeel heeft geleden. Schades die zijn ontstaan door een gebrek aan financiële middelen zullen daarom verkort worden afgedaan in een schadepost waarin al deze type schades zijn opgenomen, met een verwijzing naar het kopje waaronder wordt uitgelegd dat de ouder geen financieel nadeel heeft geleden door de onterechte O/GS-kwalificatie.

Voor schades die niet zijn ontstaan door financieel nadeel, zoals vervangende opvangkosten en inkomensschade, dient er een causaal verband te worden onderzocht tussen de schades en het onterechte handelen van de BD/T. In algemene zin moet goed naar de tijdlijn worden gekeken: het gaat erom een dat er een causaal verband met de onterechte O/GS-kwalificatie kan worden

COMMISSIE WERKELIJKE SCHADE

aangenomen. De aard en duur van het onterechte handelen van de BD/T verschilt daarmee in de meeste gevallen aanzienlijk met (gevolgen van) onterechte terug- en invorderingen waar ouders jarenlang mee te maken hebben gehad. Een voorbeeld van een aannemelijk causaal verband is als de ouder het vertrouwen in de BD/T is kwijtgeraakt door de onterechte O/GS-kwalificatie en daardoor heeft gekozen voor vervangende opvang.

Categorie 3

In dossiers in categorie 3 is er wel sprake van financieel nadeel, omdat de ouder in werkelijkheid meer heeft voldaan dan in de hypothetische situaties dat de ouder wel een PBR had gekregen. Om die reden wordt er (ambtshalve) geadviseerd om het bedrag dat de ouder te veel heeft voldaan te vergoeden. Deze vergoeding wordt vermeerderd met wettelijke rente.

Voor de overige materiële schadeposten wordt er geadviseerd zoals in reguliere compensatiedossiers, waarbij er wel rekening wordt gehouden dat het gaat om terechte terugvorderingen.